

Αἰθῆ δὲν μπορῶ νὰ μιθῶ με βεβαιότη-
τα ἐξ ονόματος ἀλλῶν. Μπορῶ νὰ μιθῶ
για μένα, για τον εαυτό μου, για τα δικά
μου ὄνειρα, για τις δικές μου χαρακιές
στους κορμούς των δέντρων, για τους
δικούς μου ιδρώτες που ἔσταζαν ἀργά
ἀργά στο ἡσσανάκι του προαυθίου.
Λοιπόν, χρωστάω πολλῆά στον κύριο
Γιάγκο. Ἦταν ο ἄνθρωπος που μου ἐνε-
φύσῃσε γνώση, που καθῆλιέργησε τη
σκέψη μου, που πάληψε νὰ τη διευρύ-
νει προς ἓναν ορίζοντα που πια, ἀπα-
ἡλαγμένος ἀπό τα φαντάσματα του
παρελθόντος, πιστεύω ὅτι εἶναι ἀχανής
σαν τον ουρανό.

Σκέφτομαι, καθώς το ζωνάρι της
μελαγχοῆίας σκεπάζει την καρδιά μου,
τις υπέροχες στιγμές που ξόδεψα μαζί
του. Φέρνω στη φαντασία μου ἓνα
τσούρμο μαθητές και μαθήτριες που
ισορροπούσαν ἀνάμεσα στο φόβο και

στο σεβασμό. Ακούω κιόῃς την παῖ-
θῶμενη φωνή του την ὠρα του μαθή-
ματος, τις νότες που ἔπεφταν δεξιote-
χνικά ἀπ' το στόμα του, τις σοφές
παιραινέσεις που μας ἔδινε κάθε φορά
που ἀποφάσιζε νὰ ἡακτίσει τη διδακτέα
ύῃη και νὰ την πετάξει ἔξω ἀπ' το
παράθυρο.

Δυστυχῶς ἢ ευτυχῶς, το ταξίδι κάποτε
τελῆιώνει. Εἶναι ἐπῶδυνη ἡ ἐπιστροφή
στα κοντά παντεῆθῶνια, στις σφεντόνες,
στα ἡσσανάκια, στα σποράκια της
φασοῆιάς, στο ντο, στο ρε, στο μι, στα
ποιήματα του Δροσίηη. Πόσο μάῃηον
ὅταν διατρέχουν στο σταφιδιασμένο
πρόσωπο ἐνός υπέροχου και μοναδι-
κού δασκῆῃου.

Ἄντε ἡοιπόν, παιδί μου, τελῆίωνε.

Ἀντίο, κύριε Γιάγκο.

Ἀντίο, κύριε Τοιπς.

Ο δάσκαλος που «αλώνισε» σχεδόν ὅλη την Κύπρο

Ο Γιάγκος ἢ Ἰωάννης Κωνσταντινίδης
γεννήθηκε στην Κυθρέα το 1908 και
εἶναι υἱός πολλυμεῃῃούς οἰκογένειας...

Κάπως ἔτσι ἀρχίζει το βιογραφικό
σημείωμα του διδασκῆῃου Γιάγκου
Κωνσταντινίδη, του ἀνθρώπου με την
πῃηθωρική προσωπικότητα που φίλο-
ξενούμε στο σημερινό ρεπορτάζ.

Μιθῶντας με τον κ. Γιάγκο, ἀπό τις
πρώτες μόῃης κουβέντες, καταῃαβαί-
νεις ὅτι ἔχεις νὰ κάνεις με ἓναν ἄνθρω-
πο μορφωμένο, που παρά την ἡῃικία

του παρουσιάζει μια διαύγεια πνεύμα-
τος που σε ξαφνιάζει.

Προερχόμενος ἀπό μια φτωχή οἰκογέ-
νεια, και γεννημένος στις αρχές του
αιῶνα μας, ο Γιάγκος Κωνσταντινίδης
κατάφερε νὰ προσπεράσει ὅῃα τα
εμπόδια που βρέθηκαν τότε μπροστά
του και ῃόρεσε νὰ γράψει μια ἡαμπρή
εκπαιδευτική καριέρα.

Μέσα στα 42 συνοῃικά διδασκαῃικά
του χρόνια, ο Γιάγκος Κωνσταντινίδης
πέρασε ἀπό 26 χωριά της Επαρχίας

Λευκωσίας, Λεμεσού, Λάρνακας και Αμμοχώστου.

Τα 27 από αυτά τα χρόνια, τα πέρασε στην Αραδίππου, την κοινότητα που έγινε γι' αυτόν η δεύτερη του γενέτειρα. Εδώ παντρεύτηκε, δημιούργησε την οικογένειά του και ζει μέχρι σήμερα.

Η προσφορά του είναι γνωστή στο Παγκύπριο και οι κοινότητες από τις οποίες πέρασε τον χαρακτηρίζουν ως ευεργέτη. Ακόμη και σήμερα, χρόνια μετά την αφυπηρέτηση του, οι μαθητές του και τον θυμούνται και αναπολούν τις στιγμές που πέρασαν έχοντας ως δάσκαλο το Γιάγκο Κωνσταντινίδη.

Μέσα από τη συνέντευξη που μας παραχώρησε ο κ. Γιάγκος γυρνά στα παλιά και θυμάται μαζί μας τις μέρες τις καλές, τις περασμένες.

Με τον εφηβικό αυθορμητισμό και με το πηγαίο του χιούμορ ο κ. Γιάγκος ξεδιπλώσε μπροστά μας το βιβλίο της ζωής του και μας μίλησε για τις μεγάλες αγάπες της ζωής του... τη διδασκαλία, τη ζωγραφική και την κηπουρική...

Από φτωχούς και αγράμματους γονείς

Η οικογένεια μου ήταν πολύ φτωχή, είχα 10 αδέρφια, μου ήξει ο κ. Γιάγκος και οι γονείς μου ήταν αγράμματοι, αηλιά εγώ ήθελα τόσο πολύ να σπουδάσω που κατάφερα να εγγραφώ στο Παγκύπριο Γυμνάσιο Λευκωσίας.

Όταν πήγα στο Γυμνάσιο ήμουν ήδη 20

χρόνων, γιατί μετά την αποφοίτησή μου από το Δημοτικό οι γονείς μου δεν ήθελαν να με αφήσουν να πάω στο Γυμνάσιο και με άφησαν στην Κυθρέα να τους βοηθώ στις δουλειές που είχαν. Θυμούμαι ότι με την αρχή του σχολικού χρόνου, στις 14 Σεπτεμβρίου η μητέρα μου με έστειλε να μαζέψω ελιές για να μην μπορέσω να πάω για εγγραφή. Θυμούμαι ότι πήγα πράγματι στις ελιές αηλιά έκλεια συνέχεια και οι χωριανοί μου δεν ήξεραν τι έπαθα. Τελικά τα κατάφερα και με έστειλαν στο Γυμνάσιο.

Στην Α' τάξη του Γυμνασίου μετεπήδησα με εξετάσεις στο Διδασκαλείο και θυμούμαι ότι τότε στην Α' Διδασκαλείου όλοι οι μαθητές ήμασταν μόνο 20.

Σε όλα τα μαθήματα ήμουν άριστος, μας ήξει με έμφαση ο κ. Γιάγκος, μόνο στο μάθημα της Τέχνης έπαιρνα συνεχώς 5άρες.

Σιγά-σιγά όμως προσπάθησα και μέχρι να τελειώσω ήμουν πρώτος και σε αυτό το μάθημα. Θυμάμαι όλοι οι αηλιοί δάσκαλοι έρχονταν και μου ζητούσαν να τους κανω διάφορα σχέδια για τα μαθήματά τους.

Όταν τελείωσα το Διδασκαλείο, διάβασα στις εφημερίδες ότι υπήρχαν αρκετοί δάσκαλοι αδιόριστοι και έτσι αποφάσισα να παρακολουθήσω μαθήματα Αγγλικών και Τουρκικών. Όταν συνέχισα να μένω αδιόριστος, εργάστηκα για λίγο καιρό σαν δασικός εργάτης στην

Αθαλάσσα για να μπορώ να βγάζω τα προς το ζην και να μην ζητώ από τους γονείς μου, έτσι έμαθα αρκετά μυστικά για την καλλιέργεια των δέντρων και για τη γεωργία.

Έτσι όταν αποφασίστηκε να εισάξουν τη γεωργική εκπαίδευση στα σχολεία εγώ ήμουν από τους πρώτους δασκάλους που ήξεραν από αυτά τα θέματα και έτσι με διόρισαν αρχικά σαν προσωρινό δάσκαλο.

Την πρώτη χρονιά, 1930-31 με έστειλαν στην Τύμπου και θυμούμαι επειδή ήταν κοντά από το χωριό μου πήγαινα εκεί με το ποδήλατο.

Δάσκαλος στο Ακρωτήρι

Στη συνέχεια συνέβησαν τα Οκτωβριανά και η Αποικιακή Κυβέρνηση με νόμο που ψήφισε δεν διόριζε κανένα δάσκαλο ο οποίος δεν είχε αρχικά περάσει Αγγλικές εξετάσεις. Έτσι επειδή έκανα λίγα μαθήματα Αγγλικών και επειδή διάβαζα συνεχώς, πέρασα από τους πρώτους τις εξετάσεις και με διόρισαν αμέσως.

Πρώτος διορισμός μου, το 1932, ήταν στο Ακρωτήρι με μισθό 50 λιρών το χρόνο.

Θυμάμαι το Ακρωτήρι ήταν πολύ φτωχό χωριό και το σχολείο ήταν ένα πολύ χαμηλό πέτρινο σπίτι μέσα στο κοιμητήριο του χωριού.

Το σχολείο ήταν πολύ ακατάστατο, με

πολλά άχρηστα υλικά μέσα, ακατάλληλο για διδασκαλία, ενώ η πισινή του πόρτα άνοιγε στο κοιμητήριο.

Όταν μετά από λίγες μέρες ήρθαν δύο Άγγλοι της Κυβέρνησης τους κατάγγειλα ότι το σχολείο ήταν ακατάλληλο και ότι έπρεπε αμέσως να κτιστεί νέο κτίριο.

Έτσι μετά από πολλή διαβήματα, τη χρονιά που έφευγα από το Ακρωτήρι το 1936 η Κυβέρνηση έκτισε νέο κατάλληλο σχολείο.

Θυμούμαι επίσης ότι στο Ακρωτήρι τότε δεν υπήρχε καθόλου βλάστηση, ούτε νερό. Δίπλα από το Ακρωτήρι μια παιδαιστιακή εταιρεία δημιούργησε το Φασούρι που ήταν μια καταπράσινη έπαυλη. Όταν είχα ελεύθερο χρόνο από το σχολείο πήγαινα στο Φασούρι και έμαθα και άλλα μυστικά για τη γεωργία και την καλλιέργεια.

Σε όλη την Κύπρο

Όταν έφυγα από το Ακρωτήρι με διόρισαν στην Αραδίππου το 1936. Φτάνοντας από μακριά στην κοινότητα, έβλεπε κανείς μόνο τα σπίτια χωρίς καθόλου δέντρα.

Σε συνεργασία με γεωπόνους και μαζί με μαθητές του σχολείου αποφασίσαμε να δεντροφυτεύσουμε την Αραδίππου. Θυμούμαι κόβαμε τενεκέδες και φυτεύαμε μέσα αμύγδαλα και είπαμε σε όλους τους χωριανούς όποιος ήθε-

ήε δέντρα, θα πηγαίναμε να τους φυτεύσουμε στα χωράφια τους και στα σπίτια τους. Έτσι σιγά-σιγά η Αραδίππου πρασίνισε.

Θυμούμαι στην πρώτη τάξη ήρθε Επιθεωρητής και μου έδωσε συγχαρητήρια γιατί θυμούμαι του έκανε εντύπωση το επίπεδο των μαθητών. Όταν ο Επιθεωρητής ρωτούσε κάτι όλοι ήθελαν να απαντήσουν.

Μετά από 3 χρόνια αρραβωνιάστηκα μια κοπέλα από την Αραδίππου, την Ελένη Αντωνίου Θεοδούλου και σύμφωνα με το νόμο έπρεπε να μετατεθώ σε άλλο χωριό, και μετατέθηκα στα Περβόλια με προαγωγή, που κανένας δάσκαλος μέχρι τότε δεν κατάφερε να πάρει μέσα σε 7 χρόνια μόνο. Αρραβωνιάστηκα το 1939 και παντρεύτηκα το 1940.

Στα Περβόλια έμεινα 4 χρόνια και μετά με έστειλαν ως Βοηθό Διευθυντή στο Αυγόρου.

Στη συνέχεια διορίστηκα στο σχολείο της Άχνας στο οποίο έμεινα 6 χρόνια.

Μόλις έφτασα στην Άχνα πρώτη μου δουλειά ήταν να καθαρίσω την αυλή του σχολείου που παρουσίαζε μια πολύ άσχημη εικόνα. Μάλιστα το σχολείο μας κέρδισε βραβείο καθαριότητας.

Όλα αυτά τα χρόνια που έμεινα στην Άχνα πήγα σχεδόν σε όλα τα σπίτια, μπόλιαζα και κλάδευα δέντρα και έφτιαχνα τους κήπους.

Θυμούμαι ότι τότε στην Άχνα υπήρχαν

πάρα πολλοί σφήκες που καταδυνάστευαν τους γεωργούς. Τότε η κυβέρνηση αγόραζε τους σφήκες και έτσι εγώ είπα στους μαθητές μου να μαζέψουν όσους πιο πολλούς μπορούν και θα τους πηήρωνα.

Έτσι τον πρώτο χρόνο κατάφερα να μαζέψω από όλους τους μαθητές πάνω από 13 χιλιάδες σφήκες. Το δεύτερο χρόνο μάζεψα 3 χιλιάδες και έτσι σιγά-σιγά χάθηκαν όλοι οι σφήκες από την Άχνα και γλίτωσαν τα μελίτσια και οι ανθοί των δέντρων που κατάστρεφαν.

Φεύγοντας από την Άχνα με διόρισαν στη Χαρδακιώτισσα και θυμάμαι πήρα μια επιστολή από το Γραφείο Παιδείας με τα συγχαρητήριά τους για τη δουλειά που είχα κάνει στα σχολεία από τα οποία πέρασα.

Μετά τη Χαρδακιώτισσα με διόρισαν στο Τσέρι όπου έμεινα 3 χρόνια και μετά διορίστηκα διευθυντής στην Αραδίππου και έμεινα εκεί 12 χρόνια μέχρι την αφυπηρέτησή μου.

Ο κ. Γιάγκος συνεχίζει να μιλά και να αναπολεί τα διδασκαλικά του χρόνια. Θυμάται ονομαστικά αρκετά από τους μαθητές του και σχολιάζει την απόδοσή τους που ήταν πάντα άριστη.

Ήταν διαφορετικά τα πράγματα τότε ... εντοπίζει. Όλοι οι μαθητές αλλιά και οι δάσκαλοι, είχαν μεράκι για μάθηση. Τα μέσα που είχαμε αλλιά και ο εξοπλισμός ήταν πολύ φτωχός αλλιά οι μαθητές μας αποκτούσαν πολύτιμες γνώσεις.